

https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/tr/Documents/manufacturing/Industry4-0_Are-you-ready_Report.pdf (дата звернення: 23.04.2021).

Корженко В. В., доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії і політології,
Козирєва Н. В., кандидат філософських наук, доцент,
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, Україна*

КЛЮЧОВІ СКЛАДОВІ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ З ФІЛОСОФІЇ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР

Сучасний етап розвитку вищої освіти в Україні вимагає особливої ваги до здійснення сутнісних якісних змін в сфері гуманітарної освіти, що мають важливе значення для подальшого розвитку соціально-економічної та технічної освіти. Відтак, сьогодні надзвичайно важливо осмислити зміст та спрямованість, стратегію й найближчі перспективи розвитку гуманітарної, зокрема філософської освіти, від чого значною мірою, на наш погляд, залежать особистісні характеристики і світогляд наступних поколінь українських громадян.

На 33-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО (м. Париж, 2005 р.) було проголошено рішення стосовно щорічного відзначення Всесвітнього дня філософії у третій четвер листопада. Це рішення пояснювалось, зокрема, тим, що філософія є науковою дисципліною, яка стимулює критичне і незалежне мислення, сприяє кращому розумінню навколишньої дійсності та утвердженню ідеалів толерантності і миру. Як особлива форма пізнання світу, філософія прагне раціональними засобами створити гранично узагальнену картину світу і місця людини у ньому, досліджуючи пізнавальне, ціннісне, соціально-політичне, моральне й естетичне ставлення людини до світу. Філософія завжди користувалась мандатом відновлення та інноваційного бачення, щоб забезпечити людському «Я» вихід на поверхню для-себе-відкриття та відкриття для інших, щоб зрозуміти соціально-економічні та політичні зміни з метою спрямувати суспільство до кращого майбутнього для всіх ¹.

Філософія як фундаментальна навчальна дисципліна, згідно державних стандартів вищої освіти в Україні, є обов'язковою для вивчення студентами усіх спеціальностей та форм навчання. Сучасний стан розвитку суспільства суттєво підвищує вимоги до рівня знань студентської молоді у галузі соціально-гуманітарної підготовки, а оволодіння конкретно-науковими знаннями є необхідною умовою підвищення рівня освіченості та культури майбутнього фахівця будь-якого профілю, якщо ці знання спираються на систему філософсько-світоглядних ідей та цінностей особистості.

¹ Records of the General Conference 33rd session Paris, 3–21 October 2005 Volume 1 Resolutions.

Метою викладання філософії, як навчальної дисципліни у закладі вищої освіти сучасної України, відповідно до Переліку компетентностей випускника та згідно зі стандартом вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня (підстава: МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України від «01» червня 2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від «21» грудня 2017 № 1648) та схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України, протокол № 19 від 23.11.2017 р.) є:

– формування здатності студентів реалізувати свої права і обов’язки як членів суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

– вироблення здатності студентів зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку своєї предметної сфери дослідження, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

– оволодіння студентами здатністю цінувати та поважати різноманітність і мультикультурність;

– вироблення у студентів уміння застосовувати понятійний апарат філософії для аналізу актуальних проблем розвитку матеріальної та духовної сфер суспільного буття, уміння аналізувати основні етапи та закономірності історичного розвитку для формування громадянської позиції, національної гідності та патріотизму;

– поглиблення навичок студентів до критичного мислення;

– формування здатності студентів до абстрактного мислення, оволодіння ними науковими методами аналізу та синтезу;

– сприяння розвитку професійної кваліфікації студентів за рахунок оволодіння ними філософською культурою.

У зв’язку із зазначеним, можна запропонувати таблицю (табл. 1) з переліком компетентностей, які можуть формуватися в результаті вивчення філософії згідно з Матрицею відповідності програмних компетентностей компонентам чинних освітніх програм (ОП) [3].

Таблиця 1.

Загальні компетентності	
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 11	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 13	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 14	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 18	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
ЗК 20	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
ЗК 26	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК 30	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Окрім того, обравши найбільш загальні компетентності, наважимося запропонувати й таблицю (табл. 2) з результатами навчання студентів відповідно до Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) компонентами чинних освітніх програм.

Таблиця 2

Програмний результат навчання	Результати навчання за дисципліною
ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	РН 1 <i>Володіти</i> : знаннями філософської культури мислення, методикою пізнання навколишнього світу та самопізнання на рівні, необхідному для здійснення професійної діяльності.
	РН 1 <i>Вміти</i> : застосовувати сучасні світоглядні концепції та інноваційні принципи у навчанні і професійній діяльності.
	РН 1 <i>Мати навички</i> : до адаптації інноваційного соціально-економічно-го досвіду, генерування креативних ідей та відповідальних дій в новій ситуації.
ЗК11. Здатність бути критичним і самокритичним	РН 11 <i>Знати</i> : базові поняття та категорії філософії, що здатні забезпечити особистісну орієнтацію в сучасному світі людського буття, а також основні положення сучасної філософської гносеології та логіки рекурентності.
	РН 11 <i>Уміти</i> : оцінювати та усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та пояснювати необхідність його сталого розвитку, ілюструвати основні засади верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, а також толерантно виражати почуття патріотизму й власну етичну позицію, застосовувати набуті знання з метою дотримання норм професійної етики в процесі фахової діяльності.
	РН 11 <i>Мати навички</i> : застосовувати набуті знання й уміння для формування самостійного стилю мислення стосовно осмислення сутності історичних перетворень, що відбуваються в сучасній Україні, а також для їх упровадження у сфері професійної життєдіяльності і особистого самовдосконалення.
ЗК14. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми	РН 14 <i>Володіти</i> : загальними світоглядними уявленнями щодо розвитку людського буття, суспільства, сучасної держави, природи, духовної культури, а також здатністю розглядати суспільні явища в розвитку з урахуванням конкретних соціально-економічних умов.
	РН 14 <i>Уміти</i> : зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області базових та спеціальних наук, що стосуються обраної студентами спеціальності, місця цих наук у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.
	РН 14 <i>Мати навички</i> : діяти відповідально, проявляти громадянську свідомість, відповідати за якість виконаної роботи.

В умовах становлення єдиного освітнього простору в Україні сьогодні, на нашу думку, має бути сформована програма інтеграції національних освітніх програм і стратегій у контексті загально визнаних людських цінностей і освітніх ідеалів, на основі якої повинна здійснюватись соціалізація студентської молоді в дусі толерантності, взаємної поваги, діалогу культур в мультикультурному суспільстві, терпимості по відношенню один до одного, відкритої комунікації, віри в раціональні начала людського буття, плюралізму думок, гнучкої, а не силової стратегії вирішення конфліктів і подолання криз.

Отже, викаладання дисциплін соціально-гуманітарного циклу в закладах вищої освіти, на наш погляд, можна вважати необхідною, обов'язковою передумовою для забезпечення ефективності гуманітарної підготовки та активної соціалізації студентської молоді.

Виходячи із сучасної парадигми освіти як відкритої, динамічної, людиноцентричної системи європейського зразка, головним завданням гуманітарної підготовки фахівців профільних закладів вищої освіти можна вважати [1; 2], *по-перше*, оволодіння студентами закономірностями гармонійної взаємодії природи й суспільства та сучасними засобами практичного використання даних закономірностей. *По-друге*, у змістовному навантаженні щодо модернізованої системи якісної підготовки фахівців профільного закладу вищої освіти першорядну роль мають відігравати міждисциплінарні зв'язки з метою забезпечення у процесі навчання студентів інтеграційних й диференціаційних тенденцій в сучасній науці, що, в свою чергу, стосується фундаментальних (філософських, методологічних) знань, які є основою для формування загальної й професійної культури випускників вишів. *По-третє*, головним підґрунтям для вдосконалення змісту гуманітарної підготовки в профільному закладі вищої освіти повинна бути покладеною, з нашої точки зору, низка загально визнаних політико-правових та морально-етичних імперативів: цінностей, що домінують в сучасному розвинутому світі (демократія, якість життя, верховенство права, соціальна держава тощо), а також національно-орієнтованих цінностей, що ґрунтуються на засадах української культури.

Врешті-решт, теоретико-методологічне обґрунтування структури та змісту інтегрованих навчальних курсів дисциплін сучасного українського вишу, зокрема й філософії, має стати основою для створення в ньому творчої педагогічної атмосфери, що стосується соціалізації студентської молоді як активних учасників у побудові вільного, демократичного, правового, соціально орієнтованого суспільства.

Список використаних джерел

1. Корженко В. В., Коваленко Н. В. Теорія та історія філософії публічного управління / *Філософія публічного управління* : кол. монографія / В. П. Солових та ін. ; наук. ред. В. П. Солових. Київ : НАДУ, 2020. С. 11–52.

2. Korzhenko V., Kovalenko N., Kozyrieva N. Philosophy of mechanisms for state impact in market environment : experience of Ukraine. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. праць. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр».

2020. № 2 (58). Р. 16–24. URL :
<http://apdu.journal.kharkiv.ua/index.php/apdu/article/view/419/583>

3. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про унесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти» від 30.04.2020 р. № 584.

4. Records of the General Conference 33rd session Paris, 3–21 October 2005 Volume 1 Resolutions.

Александр Кучабський, доктор наук з державного управління, професор,
Гданський університет, Польща,
Володимир Стрельцов, доктор наук з державного управління, професор,
Поморська Академія, Польща

ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЛІТИКИ ДОСТУПНОСТІ ЕЛЕКТРОННИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ В ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Одним із основних завдань публічних електронних інформаційних ресурсів є накопичення, зберігання та обробка інформації для прийняття рішень державними службовцями, у тому числі при наданні публічних послуг. Однак брак електронних взаємодій між державними реєстрами зумовлює цілу низку різних проблем, що призводить до погіршення якості надання державних послуг, особливо в електронній формі.

Проект USAID/UK aid «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах/TAPAS» провів дослідження щодо стану розвитку державних інформаційних систем, яке засвідчило, що понад 80 % персональних даних все ще дублюються в державних реєстрах. Це й величезні додаткові витрати – приблизно *21 млн грн* щороку йде на утримання одного реєстру, тоді як їх понад 350 [1]. Така незручність в отриманні послуг, корупційні ризики та низька ефективність роботи суб'єктів владних відносин була частково усунута шляхом впровадження національної системи електронної взаємодії державних інформаційних ресурсів «Трембіта».

Разом з тим, оновлена Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року та План заходів з її реалізації передбачають створення ефективної, прозорої, відкритої й гнучкої структури державного управління із застосуванням новітніх інформаційно-комунікативних технологій (електронне урядування) [2]. Але було б доцільно передбачити в плані заходів з реалізації Стратегії проведення навчання працівників структурних підрозділів, відповідальних за формування та використання публічних електронних інформаційних ресурсів центральних і місцевих органів виконавчої влади, а також використання системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта».